

2023-08-15

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2023-00455

Remiss – Boverkets förslag till föreskrifter om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i byggnader

Yttrande till Boverket

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen antar juridik- och kanslistabens förslag till yttrande enligt bilaga 4 till tjänsteskrivelsen daterad den 15 augusti 2023.

Beslutet justeras i omedelbar anslutning till sammanträdet.

Sammanfattning av ärendet

Boverket har tagit fram ett förslag på nya föreskrifter gällande tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i byggnader. Författningsförslaget preciserar utformningskraven i 8 kap. 1 § 3 plan- och bygglagen (2010:900) [PBL] och 3 kap. 4 § plan- och byggförordningen (2011:338) [PBF] på tillgänglighet och användbarhet samt de tekniska egenskapskraven i 8 kap. 4 § första stycket 8 PBL och 3 kap. 18 § PBF på tillgänglighet och användbarhet.

Förslaget till nya föreskrifterna bygger på en ny regelmodell för Boverkets byggregler. Regelmodellen har arbetats fram inom ramen för ett regeringsuppdrag till Boverket att se över bygg- och konstruktionsreglerna.

Den nya författningen förslås träda i kraft den 1 juli 2024. Samtidigt kommer motsvarande bestämmelser i BBR att upphävas genom en annan författning.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har, på sitt sammanträde den 21 juni 2023, beslutat att överlämna synpunkter över remissen till kommunstyrelsen.

Ärendet

Ärendets beredning

Boverket föreslår nya föreskrifter om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i byggnader. Förslaget är ute på remiss till och med den 25 augusti 2023. Nacka kommun är remissinstans och har möjlighet att lämna synpunkter. Juridik- och kanslistabens förslag till yttrande kommer att expedieras till Boverket den 25 augusti 2023. Därefter kommer det slutliga yttrandet att expedieras när kommunstyrelsen haft sitt sammanträde den 4 september 2023.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har, på sitt sammanträde den 21 juni 2023, beslutat att överlämna synpunkter över remissen till kommunstyrelsen.

Utredningens förslag i korthet

Boverket har tagit fram ett förslag på nya föreskrifter gällande tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i byggnader. Författningsförslaget preciserar utformningskraven i 8 kap. 1 § 3 PBL och 3 kap. 4 § PBF på tillgänglighet och användbarhet samt de tekniska egenskapskraven i 8 kap. 4 § första stycket 8 PBL och 3 kap. 18 § PBF på tillgänglighet och användbarhet.

Förslaget till nya föreskrifterna bygger på en ny regelmodell för Boverkets byggregler. Regelmodellen har arbetats fram inom ramen för ett regeringsuppdrag till Boverket att se över bygg- och konstruktionsreglerna.

Den nya författningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2024. Samtidigt kommer motsvarande bestämmelser i BBR att upphävas genom en annan författning.

Den nya författningsförslagets övergångsbestämmelser hänvisar till övergångsbestämmelser i den författning som upphäver de äldre bestämmelserna. Den sistnämnda författningen föreslås ha en övergångstid om ett år, alltså till den 1 juli 2025. Under denna övergångstid kommer det att vara möjligt för byggherrar att välja om de ska tillämpa de nya bestämmelserna eller om de ska tillämpa de gamla upphävda bestämmelserna i BBR.

De nya föreskrifterna består av följande fyra kapitel:

- Kapitel 1 innehåller övergripande bestämmelser om bland annat tillämpningsområdet, byggprodukter och material, projektering och utförande, ändring av byggnad samt kontroll.
- Kapitel 2 innehåller bestämmelser om utformningskrav vid uppförande av nya byggnader.

- Kapitel 3 innehåller bestämmelser om tekniska egenskapskrav vid uppförande av nya byggnader.
- Kapitel 4 innehåller bestämmelser om krav vid ändring av byggnader. Bestämmelserna reglerar bland annat hur anpassning och avsteg från kraven i kapitel 2 och 3 får göras vid ändring av byggnader. Även vilka krav på tillgänglighet och användbarhet som ställs vid tillbyggnad av en- och tvåbostadshus i markplanet regleras. Samt när en tillgänglig och användbar hiss eller annan lyftanordning ska installeras, om sådan saknas vid vissa ändringar av flerbostadshus med fler än två våningar.

Målet för Boverkets regelarbete är att författningsförslaget ska ha en tydlig struktur där krav ställs på funktion. Författningsförslaget formuleras som teknik- och materialneutrala verifierbara funktionskrav. När föreskrifterna uttrycks som funktionskrav, utan den begränsning som de allmänna rådens normerande roll kan innebära, tydliggörs det att byggherrar har frihet att föreslå egna lösningar som uppfyller föreskrifterna. Därigenom främjas kostnadseffektiva lösningar och nytänkande som på längre sikt kan bidra till att förbättra produktiviteten och pressa byggkostnaderna.

Övergripande konsekvenser för kommunernas byggnadsnämnder enligt Boverket
Författningsförslaget påverkar kommunernas arbetsprocesser, resursanvändning och myndighetsutövning.

Kommunerna får i grunden samma uppdrag som med Boverkets byggregler (BBR) men författningsförslaget kommer att innebära ändrade arbetssätt och ökat behov av utbildning. Initialt kan författningsförslaget innebära en viss osäkerhet om hur föreskrifterna ska tillämpas vilket kan ge längre handläggningstider i vissa ärenden. På sikt antas nämnderna kunna skapa bättre förutsättningar för en effektiv administration med handläggningstider likt dem vi har idag. Författningsförslaget är utformat på ett annat sätt, och genom kravet på fackmässighet får kommunerna ett tydligare mandat att ställa krav på att handlingarna har tillräckligt god kvalitet. Ökat fokus på fackmässig projektering, kontroll och dokumentation kan leda till att kommunerna lättare kan se helheten i det byggherren hanterat i byggprocessen. Resultatet kan bli kortare handläggningstider, bättre förutsättningar för byggherren att beräkna och hålla sin tidplan i fråga om beviljat bygglov, byggstart och ibruktagande vilken kan leda till att kostnaderna på sikt minskar för berörda parter. Möjligheten att kunna föreslå andra lösningar än de som finns i dagens allmänna råd kan ge större förståelse för samhällskraven, vilket bör bidra till bättre efterlevnad av byggreglerna. Detta kan också underlätta byggnadsnämndernas handläggning och minska behovet av tillsyn.

Synpunkter från miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ställer sig positiva till Boverkets förslag till föreskrifter. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden delar uppfattningen att de allmänna råden som finns i Boverkets byggregler idag tillämpas mer som krav än rådgivande. Detta gör att de allmänna råden lätt förväxlas med föreskrifterna om de funktionskrav som är de faktiska lagstadgade kraven. Att ta bort de allmänna råden och skapa en ny regelmodell för föreskrifterna ökar möjligheten till innovativa och kostnadseffektiva lösningar som uppfyller funktionskraven.

Samtidigt som Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ställer sig positiv till ett regelverk som är mindre detaljstyrt så är det viktigt att tydliggöra de mått och dimensioner som bedöms nödvändiga för att funktionskraven ska uppfyllas. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden anser därför att det är positivt att Boverkets förslag på föreskrifter innehåller ett avsnitt som tydliggör kraven på mått för dimensionering. Detta gör att tolkningarna blir mindre godtyckliga och det underlättar för byggherrar att ha vissa föreskrivna mått att förhålla sig till. Om ett dimensionerande mått bedöms vara en förutsättning för att funktionskravet ska kunna uppfyllas så är det positivt att det lyfts som en föreskrift och inte enbart anges som ett vägledande allmänt råd. Detta bidrar till en tydligare lagstiftning.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ser vidare positivt på att författningsförslaget stärker kraven på projektering och utförande samt kraven på byggherrens kontroller. Detta gör att det blir tydligare för byggherrarna vilka krav som förväntas. Det underlättar även för kommunerna att kunna ställa relevanta krav på att projekteringen och utförande genomförs fackmässigt då byggherrens ansvar blir tydligare.

Juridik- och kanslistabens samlade bedömning och förslag till yttrande

Juridik- och kanslistaben instämmer i miljö- och stadsbyggnadsnämndens bedömning.

Författningsförslaget tydliggör rollfördelningen, som innebär att staten bestämmer kravnivåerna och att samhällsbyggnadssektorn får större möjligheter att utveckla lösningar som uppfyller kraven.

Författningsförslaget ska fortsatt utformas som funktionskrav, men bestå av färre regler. Föreskrifterna om brandskydd samt bärförmåga stadga och beständighet kommer endast innehålla några få allmänna råd med hänvisning till standarder. För övrigt gäller att föreskrifterna inte ska innehålla några allmänna råd och inte hänvisa till standarder eller till föreskrifter eller riktlinjer från andra myndigheter eller organisationer. Därigenom får samhällsbyggnadssektorn bättre förutsättningar, för att kunna vara mer proaktiv och ta ansvaret för att utveckla lösningar som möter de utmaningar som sektorn står inför, exempelvis inom hållbarhet och ekonomi. Sektorn har expertisen och kan bättre

identifiera vilka lösningar som behöver utvecklas, jämfört med om statens styrning är mer detaljerad och långtgående.

Juridik- och kanslistaben föreslår att Nacka kommun poängterar i yttrandet att det är viktigt att den nya regelmodellen inte innebär en skärpning av de krav som ställs.

Ekonomiska konsekvenser

Boverkets föreskrifter kommer att få ekonomiska konsekvenser för kommunen och verksamheten då det kommer att ställas krav på kompetenshöjning genom utbildningar och politiker och tjänstemän.

Det är rimligt att anta att de nya föreskrifterna även initialt kommer att påverka i verksamheten då bedömningarna förväntas bli svårare och orsaka längre handläggningstider.

Konsekvenser för barn

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse den 15 augusti 2023

1. Remiss – Boverkets förslag till föreskrifter om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i byggnader.
2. Protokollsutdrag från miljö- och stadsbyggnadsnämnden den 21 juni 2023.
3. Synpunkter från miljö- och stadsbyggnadsnämnden.
4. Juridik- och kanslistabens förslag till yttrande

Christopher Arontaus
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Julia Tham
Utredare
Juridik- och kanslistaben